

ALEŠ ČESAL | RADIM NĚMEČEK

TAJEMNÁ MÍSTA ČECH

Tajemná místa Čech

Vyšlo také v tištěné verzi

Objednat můžete na
www.xyz.cz
www.albatrosmedia.cz

Aleš Česal a Radim Němeček

Tajemná místa Čech – e-kniha
Copyright © Albatros Media a. s., 2020

Všechna práva vyhrazena.
Žádná část této publikace nesmí být rozšiřována
bez písemného souhlasu majitelů práv.

ALBATROS MEDIA

x.y.z

© ALEŠ ČESAL I RADIM NĚMEČEK

TAJEMNÁ MÍSTA ČECH

© NAKLADATELSTVÍ XYZ, 2020

© Aleš Česal, 2020

Illustrations © Radim Němeček, 2020

Cover image © grapestock / Shutterstock.com

ISBN tištěné verze 978-80-7597-632-1
ISBN e-knihy 978-80-7597-639-0 (1. zveřejnění, 2020)

ALEŠ ČESAL | RADIM NĚMEČEK

TAJEMNÁ MÍSTA ČECH

*Tuto knihu připisujeme Martinu Stejskalovi,
jehož kniha Labyrintem tajemna
nám mnohokrát posloužila coby Ariadnina nit...*

NĚKOLIK SLOV ÚVODEM

Nikdo neví, čím to je, ale posledních deset let se lidé zajímají o krajinu jako nikdy předtím. Studium krajiny se stává mezioborovou disciplínou, jíž se věnují geologové, ekologové, botanici, historici, archeologové, hydrologové, pedologové a kdoví kdo ještě. V protikladu k nim se z krajiny snaží číst psychotronici a senzibilové, hledači Moudrosti i milovníci záhad. Vracíme se ke krajině jako k otevřené knize, z níž můžeme čerpat poučení.

Stejně jako mnoho našich předchůdců jsme se snažili poodhalit skrytou tvář krajiny pomocí starých mýtů a dávných symbolů. Vydali jsme se po spirále, která začala na Českomoravské vrchovině a jejíž střed (konec cesty) se nacházel ve středních Čechách. Hledali jsme místa se zajímavou historií, prodchnutá silnou energií, dobrou i zlou. Těch dobrých jsme navštívili kupodivu víc než těch zlých.

Možná se ptáte, proč další kniha o záhadných místech Čech, když už jich je tolik? Máte pravdu, podobných publikací je skutečně hodně, ale valná většina reprezentuje pohled na krajinu, který nás, kulantně řečeno, příliš nezajímá. Ani jeden z nás nevládne psychotronickými schopnostmi, přesto se domníváme, že lze odhalit tajemství krajiny i bez tolik subjektivní virgule, která některým svým majitelům dokáže napovídat takové věci, že z nich zůstává rozum stát. Tajemná místa a geomantie jsou témata, k nimž se neustále vracíme. Nyní tedy i díky kvalitnímu fotografickému doprovodu a dobovým ilustracím můžeme čtenáři nabídnout publikaci souhrnnějšího charakteru.

Pokud tedy máte chuť a myslíte si stejně jako my, že v knížce o záhadných a zajímavých Čechách není místo pro recepty na regionální speciality ani na Atlantány, jejichž létající talíře zanechaly před třiceti tisíci lety energetickou stopu v Pošumaví, vydejte se s námi na pouť, na jejímž konci budeme možná všichni o malý kousek chytřejší. Navíc můžete brát tuhle knihu jako hru na intuici, nápady a představivost. A o nic víc nám nešlo.

Aleš Česal a Radim Němeček

V Praze a v Rokycanech, červenec 2006 až únor 2008

PS: O některých místech se psalo již v předchozích knihách. Je jich podstatná menšina, a jak se sami přesvědčíte, uvádíme je v nových souvislostech a doplněné o další informace, které nám kdysi unikly nebo nebyly známé.

KAPITOLA 1.

TISÍC TVÁŘÍ KRAJINY

ZEMĚ JAKO RŮŽE
PUPEK, SRDCE, HVĚZDNÁ ZNAMENÍ A ALCHYMIE

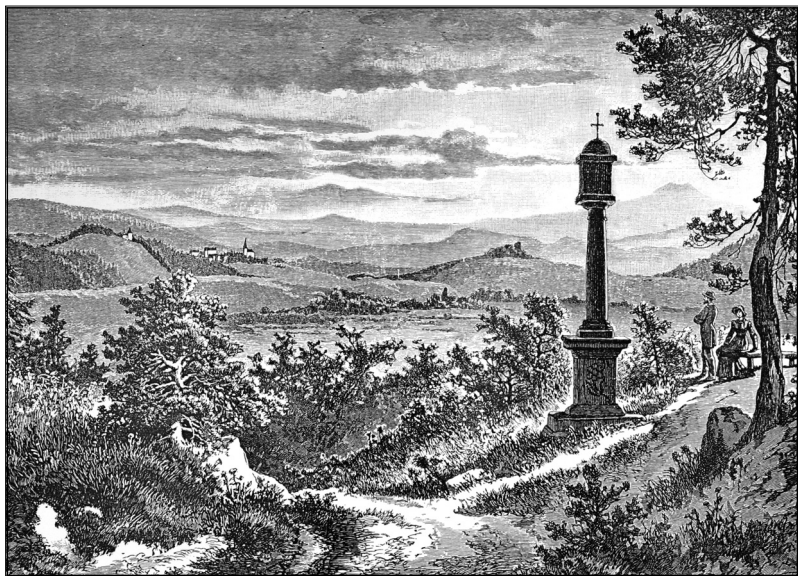
Na konci 19. století přirovnal britský historik F. W. Maitland anglickou krajinu ke kouzelnému palimpsestu. Trefně ji tedy považoval za obměnu popsaného středověkého pergamentu, který byl následně smazán, seškrabán a znovu, třeba i několikrát, použit. Víme-li jak, můžeme z pergamentu přečíst i starší přepsaný text.

A podobně je to i s krajinou. Archeologové – a nejen oni – dobře vědí, že jakýkoli lidský zásah zůstává navždy zachován v tváři krajiny. Jde jen o to vědět, jak se ke starším vrstvám dostat a jak je posléze interpretovat. Z tohoto pohledu je mimořádně zajímavá letecká archeologie, která dokáže z výšky odhalit stopy starých hradíšť, svatýň a dalších pravěkých i historických aktivit člověka. Abychom poznali, co se skrývá pod našima nohama, musíme zkrátka někdy vzlétnout až k nebesům.

Vědci mají své metody, jak odkrývat jednotlivé vrstvy palimpsestu krajiny, a poutníci také: legendy, pověsti – ale též cit, intuici a imaginaci.

ZEMĚ JAKO RŮŽE

Jezuitský učenec Bohuslav Balbín (3. 12. 1621 – 28. 11. 1688) byl svými současníky nazýván Titus Livius de la Bohême. Pro nás je zajímavé, že krajina pro něj byla plná symbolů, které se snažil číst. Do svých *Rozmanitostí z historie Království českého* (*Miscellanea historica regni Bohemiae*) sesbíral kdejakou pověst, kdejaké vyprávění a zajímavost, nebojme se říct, i klípek. Jeho dílo se tak stává nepřebernou studnicí nejen kuriozit, ale dávno pozapomenutého vnímání některých aspektů krajiny, které nám dnes už nepřijdou ničím zvláštní nebo si jich jednoduše nevšímáme.

Pohled na Šumavu od klatovské Hůrky.

Však se také Balbín narodil do doby, která přála zázrakům a poutním místům jako žádná jiná. Jeho matka, manželka královského purkrabího Hradce Králové, věřila, že jej od jisté smrti zachránila Panna Maria Staroboleslavská. Té malého Bohuslava také zaslíbila – obětovala – do konce života. Balbín se také odmalička zajímal o přírodu a historii, k bylinkám jej přivedla babička, k dějinám Václav Hájek z Libočan. Ještě mu nebylo ani sedm let a už měl jeho kroniku přečtenou počtvrté.

V patnácti letech vstoupil Bohuslav Balbín do jezuitského řádu, proslulého svými intenzivními exerciciemi prohlubujícími imaginativní myšlení. Pokračuje v dalším vzdělávání a stává se magistrem fi-

lozofie. Jeho vlastenectví i jistá svobodomyslnost vzbuzovaly nelibost představených řádu. Generál (nejvyšší představený jezuitů) si dokonce vyžádal Balbínův životopis k prozkoumání. Kněz je překládán z místa na místo, a kdekoli se na chvíli zastaví, věnuje se své největší lásce – české historii.

Balbín se podrobně zabývá polohou a vzhledem české země. Přirovnává Čechy k růži a dokonce nechává vytisknout takovou mapu. Čechy mu připadají jako obrovský amfiteátr, jehož zdi a nejvyšší sedadla tvoří hraniční hory. Jiným zase Čechy připomínaly vejce – Ferdinand III. získal podobu Čech vyrytou na vejci. Filip Cluverius popsal Evropu jako spanilou královnu, do jejíhož pupku umístil Čechy. Kladský astrolog a astronom David Origanus tvrdil, že se Čechy nalézají pod hvězdným znamením Lva.

Zeměpisci přiřkli Čechám kruhovou podobu; když pak Filip Cluverius popsal Evropu jako spanilou královnu, použil Čech jako pupku. „Za našich dob,“ pravil „někteří zeměpisci přirovnali Evropu k sedící ženě: její hlava jsou Španěly, šíje nejzazší Francie, totiž ta pod Pyrenejemi, hrud' ostatní Francie, paže Itálie a Anglie, břicho německé země, pupek Čechy, ostatek těla pod šatem široce rozložený vyplňuje Norsko, Dánsko, Švédsko, Finsko, Livonsko..." Mimochodem vezmeme-li jen trochu rozum do hrsti, chápeme, v jakém nebezpečí se ocitá Evropa, když krvavé války dospěly až k pupku či podle pořekadla pronikly až do útroh.

Jindřich Bunting zase vypodobnil Evropu jako dívku, na jejímž srdci umístil Čechy jako zlatý peníz či náhrdelník ozdobený drahokamy, který dívky obvykle nosí na srdci. S tímto tvrzením se téměř ztotožňuje

Aventinus, který říká, že Hercynský les chrání český národ přirozenou hradbou jako srdce nebo loutnu.

Bohuslav Balbín

Růže, vejce, lev, pupek patří k prastarým symbolům, které kromě vnější podobnosti s určitým předmětem nesou i skrytou informaci, analogii, kterou se pokusíme dešifrovat.

Přirovnává-li Balbín k Čechy k obrovskému amfiteátru, osvědčuje se tak jako nesmírně bystrý pozorovatel. Jeho postřehu si zřejmě jako první povšiml znalec krajiny a geolog Václav Cílek. Tomu zase Balbínův amfiteátr připomněl nesmírně veliký (200 x 300 km) meteoritický kráter, který zaujímá většinu českého území. Tento prastarý vesmírný zásah se mohl stát zásadním impulzem pro všechno pozdější geologické tvarování české země:

Při vrásnění Alp, které nastalo stovky milionů let po pádu meteoritu, začal Český masiv opět praskat v místech původních zlomů. Jádro země zůstalo horotvornými tlaky téměř neporušené, ale výzdvih pohraničních horstev vytvořil z Čech onen obrovský amfiteátr, jenž se opět začal podobat místu, kde se kdysi setkala nebesa se zemí.

Prastará legenda o Luciferově svržení z nebes se zmiňuje, že mu z jeho koruny vypadl vzácný smaragd. Ten je ztotožňován s nádobou, do níž byla zachycena krev a voda z Kristova boku, který kopím probodl římský setník Longin. Podle jiného podání je oním Svatým grálem, vytvořeným Luciferovým drahokamem, právě česká kotlina. Od kráteru

není daleko ke kráteru – římské nádobě k míšení silného vína s vodou. Za Svaty grál můžeme považovat i kalich používaný při mši, v němž se mění víno v Kristovu krev. Kalich, který na prsou hrdě nosili husitští kněží i bojovníci v dobách, kdy „pupek“ ohrožoval celou pannu Evropu.

A ještě jeden geologicko-symbolický Cílkův postřeh. Ve třetího-rách býval hlavní řekou Čech široký tok směřující od východu přes Prahu na západ a ústící deltou do Severočeské pánve. Úlohu hlavního toku tvořícího horizontálu převzala později vertikálně tekoucí Vltava. Kruhový kráter české kotliny je tak označen (požehnán?) křížem. Kříž v kruhu je prastarým symbolem země, říšským jablkem.

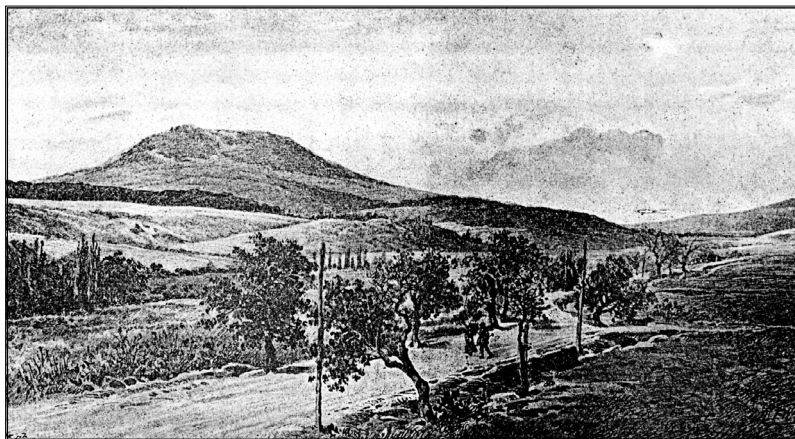
I ona Balbínova růže připomíná při podrobnějším pohledu kráter. Proč však jezuita Balbín použil jako schéma Čech právě růži? Pomiňme květomluvu a léčebné účinky plané růže, tedy šípku, aniž bychom ovšem zapomněli na to, že do pětilistého květu šípku je vepsán pentagram, mj. i symbol člověka (hlava a čtyři údy). Růže je symbolem samotné matky boží – Panny Marie. Představuje lidskou píli a hojnost – šlechtěním vznikla z růže pětilisté růže stolistá. Červená růže je také krví, ohněm.

A spojíme-li ono vodní geologické stigma kříže s růží, dostaneme signum mystické společnosti Rose-crucis. Pečeť rosekruciánů nás přivádí opět k Balbínovi. Stačí se pozorně podívat na úvodní ilustraci k jeho Výťahu z českých dějin (*Epitome historica rerum Bohemicarum*). Na obrázku vidíme horu s uměle vystavěnou jeskyní, úl, muže s rozžatou lucernou krácejícího v temnotě a slunce jdoucí s knihou v podpaží (personifikované vědění). Jde o celou přehlídku rosekruciánských symbolů. Navíc se Balbín přátelil s Marcusem Marcim, považovaným za člena tohoto tajuplného bratrstva. Příliš bychom se

vzdálili od vytčeného tématu, kdybychom se věnovali rosekruciánům, kteří snad působili i v Praze a kteří jsou spojováni s Janem Amosem Komenským i zimním králem Fridrichem Falckým. Zůstaňme u krajinné symboliky a u vědomí toho, na jaké stezky nás její podrobné studium může zavést.

PUPEK, SRDCE, HVĚZDNÁ ZNAMENÍ A ALCHEMIE

Pupek Evropy, srdce Evropy. Kdo má Čechy, má Evropu. Toho si byli vědomi jak středověké pomazané hlavy, tak novodobí dobyvatelé se smrtihlavy na černých hábitech. A skutečně se z onoho pupku několikrát zrodila válečná vřava, která zachvátila celou Evropu – husitské bouře, třicetiletá válka i válka druhá světová.

Výrazné terénní útvary přitahovaly už naše pravěké předky. Stolová hora Vladař na Žluticku.

Starý kladský astrolog soudil, že Čechy ovlivňuje hvězdné znamení Lva. Milan Špůrek, který se věnuje astrologické symbolice, jež prosvírá z posvátné geometrie pražského půdorysu, se domnívá, že vnitřní struktura Prahy odpovídá jednotlivým sektorům zvířetníku a tyto úseky se navíc promítají i do významných historických událostí a souhlasí s horoskopy lidí spojených s danými místy. Opět se dostáváme k událostem, které svým významem překročily nejen hranice Prahy, ale i země samotné. Dělení Prahy na jednotlivé zvířetníkové sektory Špůrek rozšiřuje i na celé území Čech.

Zkusme se tedy letmo podívat na astrologické schéma Čech. Jednak nás může zajímat, kterému sektoru odpovídá naše vlastní znamení (a zjistíme například, tak jako jeden z autorů této knihy, že žijeme v úplně protilehlém sektoru, tedy v jakémsi zeměpisném ascendentu...), a jednak se chceme podívat třeba na již zmíněného Lva. A hra se symboly pokračuje. Lev totiž ovlivňuje úsek, který se rozšiřuje od Prahy na západ. Okamžitě nás napadne císařská cesta Karla IV., po níž císař putoval na říšské sněmy do Norimberku i dál do Evropy. Cesta lucemburského lva.

Zbývá odbočka k poslednímu symbolu: Čechy jako vejce. Můžeme je považovat za skrytý potenciál, zárodek něčeho dobrého nebo špatného, skrytou energii. Nádherně si s erby české šlechty pohráł Martin Stejskal:

Jak vznešená je ona symbolická triáda rudolfínských Čech, seřazená v převrácené hierarchii poledníkového směru: Růže-Lev-Zajíc! Nalezne-me ji i v tabuli Mons philosophorum (Hora filosofů, pozn. aut.), v anonymním díle Tajné figury rosikruciánů, kde lze spatřit keř s červenou

a bílou růží, v středu obrazu před vstupem do jeskyně sedí mohutný lev a dole na planině uhání zajíc. Domnívám se, že jsme na stopě příčinnosti vyššího řádu, než jaká k nám doléhá z prostého historiografického řazení faktů.

Východně od hazmburských držav (páni Zajícové) leží Roudnice (rudný pramen), kde již ve středověku laborovali pražští arcibiskupové, zejména Konrád z Vechty, o němž se říká, že je pochován ve zříceninách hradu Helfenburku u Úštěku.

Pozdější majetek Rožmberků (pánů z Růže), ostatně krátkodobý a zcela mimo oblast jejich tradičních držav, lze interpretovat v širším kontextu jako zoufalou snahu po změně cesty v osudovém předurčení soumraku rodu. V té době již ležel starý roudnický most, zbudovaný roku 1333 arcibiskupem Janem z Dražic pod zámkem poblíž brodu, v troskách, takže jeho přechod suchou nohou byl iluzorní.

Krajina je skutečně jako mnohokrát popsáný pergamen, který skrývá mnohá tajemství. Některá se nám podaří objevit, jiná se stanou odměnou za trpělivé a vytrvalé snažení a další zůstanou ukrytá navždy.

KAPITOLA 2.

O MÍSTECH DOBRÝCH A O MÍSTECH ZLÝCH

DUCH ČASU A DUCH MÍSTA
PRVNÍ GEOMANT
GEOMANTICKÁ SYMBOLIKA
NA ÚSVITĚ ČESKÝCH DĚJIN
ZALOŽENÍ CHRÁMU
NA SVATÉHO JIŘÍ...
ARCIGEOMANT - ARCHANDĚL MICHAEL
VZHŮRU DO KRAJINY

Při vzájemné výměně výsledků našeho fantazírování jsme mívali dojem, určitě správný, že se ubíráme vpřed s pomocí pochybných asociací, neregulérních krátkých spojení, a kdyby nám to býval někdo vytkl, určitě bychom se zastyděli, že jsme jim vůbec propůjčili víru. Utěšovalo nás však vědomí i vzájemná dohoda – teď už tichá, abychom zůstali u ironie, že vlastně parodujeme cizí logiku. V dlouhých údobích, kdy každý z nás hromadil důkazy, aby je pak předložil ostatním s vědomím, že jsou to kaménky pro jakousi parodii mozaiky, si však naše mozky zvykaly spojovat všechno se vším, a aby to pak probíhalo samočinně, musela se ze zvyku stát samozřejmost. Vězí-li člověk v něčem až po uši, pak mezi návykem předstírat víru a návykem věřit není žádný rozdíl.

Umberto Eco, *Foucaultovo kyvadlo*

Říká se, že pod zemským povrchem proudí neviditelné potůčky, říčky, ba i celé mocné toky energie, která může vyvěrat, křížit se, zesilovat, a tak působit na lidi v dobrém i zlém. Obzvláště citliví jedinci mohou tuto energii cítit a využívat. Mluví se o telurických proudech, dračích silách, geopatogenních zónách, místech dobrých a zlých. Jako by se odvěký souboj mezi dobrem a zlem odrážel na samotném těle země. Tuto bipolaritu má člověk zřejmě pod kůží už od pradávna.

Daniela Hodrová ve své knize *Místa s tajemstvím* dokládá, že je pro evropské chápání krajiny typický dualismus, který rozlišuje místa světská a místa posvátná. Ostatně s tímto přístupem se můžeme setkat už u některých pravěkých kultur. Pohřebiště – sakrální prostor – bývalo často odděleno od sídliště – profánního prostoru – potůčkem či říčkou. Tato na první pohled snadno překročitelná hranice měla zřejmě

silný psychologický význam pro člověka žijícího na dohled od svých mrtvých. Psychotronik by možná poznamenal, že vodní tok je nepřekonatelnou překážkou pro energetické pozůstatky zesnulých. Kdoví?

Působením země na člověka se zabývá geomantie. Původně věstecská disciplína, která předvíдалa osud prostřednictvím zemských puklin, se postupně přerodila v obor, který se zabývá právě oněmi zemskými energiemi, což je samo o sobě těžko definovatelná (zvláště pro vědce) záležitost. Jak vysvětlit, že se na některých místech cítíte dobře, kdežto na jiných se vám dělá zle a slabo? Jde o čistě subjektivní, psychickou záležitost, nebo jde o sféru energií měřitelných i fyzikálně?

Při pokusech vysvětlit „tajemnou sílu země“ alespoň trochu „fyzikálně“ přijatelně se někteří autoři odvolávají na nejrůznější geologické anomálie – tektonické poruchy, posuny zemských desek či třeba podzemní prameny. Právě podzemní voda vytváří svým pohybem elektrický proud, který se projevuje magnetickým polem. Při posunu dvou geologických vrstev, změnou teploty, také vzniká elektrický proud. A koneckonců tyto fyzikální činitele mají prokazatelný vliv na plodnost lidí a podle tradičních nauk i na úrodnost země. Není to tak dávno, co agronomové prováděli pokusy se statickou elektřinou, která měla zvýšit výnosy.

Proutkaři schopní tyto zemské „energie“ vnímat byli v ČSSR koncem 80. let využíváni těžařskými společnostmi, protože dokázali velice přesně predikovat, kudy vedou staré štoly, a často tak zabránili velkým škodám i obětem na životech.

Což o to, fakt, že pomocí proutku (virgule) lze detekovat vodní pramen, rudnou žílu, kabel elektrického vedení či geologickou anomálii, není snad zase tak těžké přijmout. Mnohem obtížnější, zvláště

pro tzv. skeptiky, je představa, že psychotronik je schopen výše uvedené případy detektovat nejen v terénu, ale také v teple své pracovny, kde je stejně přesně zaznamenává do katastrálního plánu. A zcela mimo se jistě jeví představa doktora medicíny, který je pomocí virgule a plánu štol schopen označit místo, ne kde se stalo, ale kde teprve dojde k důlnímu neštěstí...

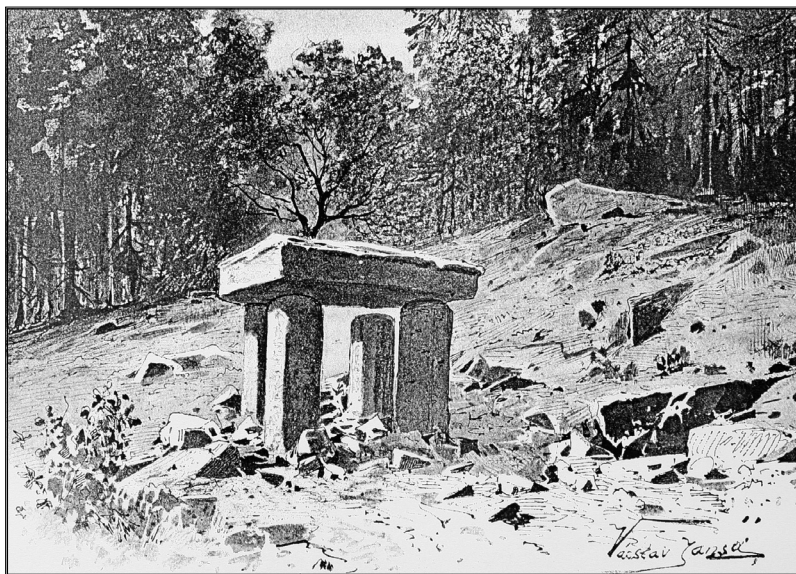
Dobrá, asi se shodneme na tom, že nějaká energie v zemi proudí. Snad jsme schopni přijmout i střízlivě pojímaný koncept geopatogenních zón či „zázračných“ studánek, jejichž chemické složení příznivě působí na lidský organismus. Horší už to bude s místy, kde se žádná fyzikálně měřitelná energie nevyskytuje, a přesto jde o místa posvátná či klatá. O lokality, kde zanechal své stigma světec nebo ďábel. Hovoří se o dávné tradici, o nesmírném věděni založeném na odlišném (chcete-li) magickém poznávání skutečnosti. Bohužel dnes máme k dispozici jen neúplnou mozaiku dávné moudrosti. Nezapomenuté a neztracené střípky snad postačí, abychom se touto tradicí zabývali hlouběji.

Nevíme, co se stalo a proč byla tradice přerušena. Vypadá to, že jedním z hlavních faktorů se stalo nastupující křesťanství, mnohé z těchto znalostí však bylo zapomenuto dlouho před jeho příchodem. Velké kameny (megality) či jiné stavby jsou v té době uctívány a ví se, že když se ten nebo onen kámen povalí, nastane neúroda nebo jiná pohroma. Křesťanství zakazuje uctívat „kameny“, připisuje je ďáblu a ničí je. Ne všechny, mnohé jsou zabudovány do křesťanských staveb a jsou, řečeno soudobou češtinou, přeprogramovány. Takovou situaci známe kupříkladu z jihozápadních Čech, kde se nachází mnoho památek pohanského původu, kterým vtiskl křesťanskou pečeť sv. Vojtěch. Jeho

cesta od Všerubského průsmyku na Domažlicku až do břevnovského kláštera v Praze zdobená mnoha legendami se zdá vytvářet jakousi pouť, posvátnou, snad i zasvěcovací.

Tradice, byť roztržitěná, žije dál. Jsou tu lidové zvyky, legendy a mýty. Určité znalosti jsou zachovány i v rámci tajných společností, jak můžeme usuzovat z informací, které čas od času proniknou i k uším nás, zvědavě přešlapujících na hranici profánního světa. Podstatné zlomky obsahuje i křesťanství.

A o tom všem může být i geomantie. Tuto disciplínu můžeme vnímat jako nauku, která se zabývá Zemí, jejími energiemi (silou) a působením na živou i neživou přírodu, a tedy i člověka.

Svatovojtěšská tradice je úzce spojena s rušením starých pohanských rituálních okrsků. Obětní kámen nedaleko kaple sv. Vojtěcha u Votic.

Ve slově geomantie slyšíme dvě slova: geo (dé) – země a mantie – věštění. Jde o velice staré umění, známé v nejrůznějších podobách mnoha národům světa. Západoafričtí černoši ho nazývají medži, u starých Číňanů se tato technika jmenovala feng-šuej. V Thajsku a Číně se dodnes architekti radí se zkušeným geomantem či astrologem. Docela zábavná se jeví zpráva o tom, jak se Číňané pomocí feng-šuej, tedy stavby postavené podle jejích pravidel, pokusili energeticky atakovat britskou ambasádu. Právě čínskou nauku o působení země můžeme považovat za nejpracovanější:

Proto v Číně geomantikové – vědomi si magnetických proudů pulsujících v těle Země, tak jako meridiány v akupunktuře označující lidské tělo – umísťují každou budovu, hrobku, strom, dřevo, sloupek nebo kámen tak, aby se dosáhlo zdraví krajiny. Tyto „dračí“ žíly se definují ve dvou formách, jin a jang, negativní a pozitivní, jednu představuje bílý tygr, druhou modrý drak. Jangový proud (mužský) provází vysoké cesty jako horské hřebety, jinový proud doprovází kopce a místa, kde se proudy křižují, jsou blahodárná. Ideálními místy pro stavbu hrobek byly právě křižovatky proudů a dávalo se přednost tomu, aby čelem směřovaly k jihu, aby se před nimi rozprostírala pěkná rovina a za nimi aby se tyčil kopec. Obecně řečeno každá stavba musela odpovídat geomantickému standardu krásy a užitečnosti. V devatenáctém století byli evropští obchodníci, kteří přišli do Číny, ohromeni, když slyšeli, že továrny a železnice nemohou být postaveny na místech, které vyžadoval zřejmý racionální ekonomický požadavek. Tunely se nedaly razit „dračími kopci“ atd. Jsou Evropané tak nevzdělaní, pokud jde o geomantické požadavky,

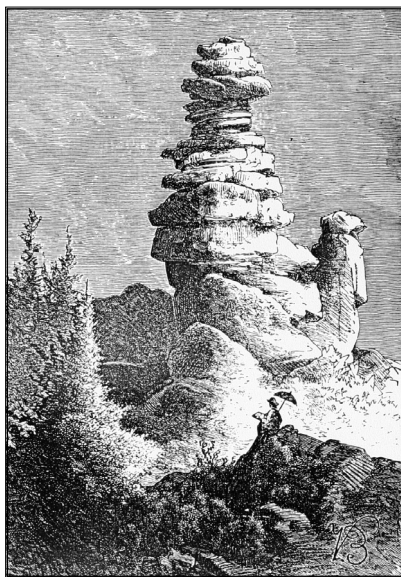
že vidí pouze materiální povrch krajiny? Proč chtějí vybudovat přístav v Hongkongu v oblasti geomantických katastrof?

Stuart Gordon

Nejen v Asii – i v Evropě má nauka o silových místech prastarou tradici. Cornelius Agrippa z Nettesheimu, slavný mág, ve své čtyřsvazkové *Okultní filozofii* píše, že geomantie věští z pohybů, hluků, dmutí a výparů země a jiných podobných úkazů.

Pak existuje ještě jeden druh geomantie, který věští z bodů vzniklých na povrchu (například rozhozením kamínků), případně z prasklin ve vyprahlé zemi. Takto vzniklé „figury“ jsou odpovědí na danou otázku. V tomto případě evidentně narážíme na souvislost s nejrůznějšími puklinami, trhlinami, zlomy a jinými zemskými útvary, o nichž se mluví v souvislosti s geomantií prvního typu.

Ovšem geomantie není jen věštění. Rituály, které souvisejí s touto prastarou disciplínou, se promítají po celá staletí do nejrůznějších lidských činností. Geomantický podtext má také řada legend, zvyklostí a rituálů. Od konsekrace chrámů po stavění májů.

Bizarní kamenné útvary jsou opředeny množstvím legend.

DUCH ČASU A DUCH MÍSTA

Jistě i vy takové legendy znáte, ale možná si zcela neuvědomujete jejich geomantický obsah související se zemskou, dračí energií. Kromě zmíněného sv. Vojtěcha má k zemské energii blízko i sv. Jiří nabodávající svým kopím tělo draka. Nemusíme mít ani příliš bujnou fantazii, abychom v této scéně viděli geomantický rituál nabodení dračí žíly.

V rámci našich úvah můžeme považovat za zajímavá právě taková místa, kde se nachází socha nebo kostel či kaple sv. Jiří.

Stefan Brönle ve své knize *Síla místa* rozeznává dva typy posvátných míst, na nichž se projevují účinky duchovní roviny. Jeden označuje jako *genius temporis* – duch času. Zjednodušeně řečeno – jedná se o jakýsi duchovní náboj, který v sobě nese energii, jež může být využita kladně, nebo záporně. Každá doba má svou specifickou charakteristiku a my jsme se ji naučili rozlišovat podle vnějších projevů – třeba pomocí uměleckých slohů. Mluvíme tedy o době gotiky, renesance nebo baroka. V duchu Brönneho pojetí jde však o výsledky působení genia temporis. U všech národů existovala vždy místa, která byla nejen správním střediskem, ale i duchovním centrem. Pro příklady nemusíme chodit daleko: Mikulčice, Vyšehrad, Pražský hrad. Vždy po určité době toto centrum „ztratilo sílu“, a bylo tedy nutno najít vhodnější. Svým způsobem šla energie genia temporis zachytit, uvěznit člověkem. V knize *Síla místa* je uvedena krásná geomantická pověst o zachycení ducha času. Vztahuje se k císaři Karlu Velikému:

Císař Karel kdysi pobýval ve své falci v Curychu. Poblíž Wasserkirche (vodního chrámu), hlavního curyšského svatostánku, který pocházel snad až z keltských dob, stával soudní sloup se zvoncem. Kdokoliv si přál rozsoudit, mohl zazvonit na zvonec a vyžádat si výrok soudce.

Jednoho dne zvonec zazvonil a císař poslal své služebníky, aby se podívali, kdo chce soudní výrok. Ale služebníci nikoho nenašli. Zvonění se však ozvalo podruhé. Znovu vyšli úředníci ven, ale nikoho neviděli. Když se ozvalo zvonění potřetí, vyšel se podívat sám císař Karel. U paty sloupu se zvoncem pozoroval hada. Zeptal se ho, co chce. „Jedna ropucha,“ řekl had, „se usadila v mém právoplatném příbytku ve vodním chrámu a mne vyhnala.“ Karel Veliký si vyposlechl všechny podrobnosti a usadil hada zpět na jeho dědičné místo. Jako dík vhodil had do císařova kalichu drahocenný klenot. Císař věnoval drahokam své choti. Byl to však magický kámen, a on od té doby propadl své ženě celou svou duší. Nikdy ji neopouštěl a bral ji s sebou na všechny své cesty. Jednoho dne však těžce onemocněla, a když cítila, že se blíží její konec, dostala strach, že by se ke klenotu mohla dostat nějaká jiná a Karel by pak na ni zapomněl. Vzala proto kámen do úst a zemřela. Ani po pohřbu se Karel nedokázal se svou ženou rozloučit. Nechal ji exhumovat a vozil ji v nádherné rakvi s sebou. To vyvolalo podezření jednoho z rytířů. Otevřel tajně rakev, našel v ústech ženy kámen a odstranil jej. Karel se mohl od své ženy osvobodit a nechal ji pohřbít. Od toho dne však Karel propadl svému rytíři. Ten se stal jeho nejbližším důvěrníkem a nikdy ho neopouštěl. U dvora se však začalo šeptat o jejich důvěrném vztahu. Rytíři, který byl řádný muž, to nebylo po chuti a při jedné vyjížďce zahodil kámen do bažiny. Od toho dne však císaři Karlu učarovalo ono místo.

Trávil tam každou volnou chvíli a pomalu v něm uzrávala idea. Nechal bažinu vysušit a založil na ní cášský chrám – svaté centrum říše.

Stefan Brönnle interpretuje legendu tak, že duchovní síla neboli idea (klenot) může vstoupit na určitém místě (Wasserkirche), spojeném s geomantickým fenoménem (had = energetická linie), do člověka. Člověk pak hledá uskutečnění ideje, styčný bod oné síly. Toto uskutečnění nemohlo být naplněno ani pohlavní láskou, ani přátelstvím s druhým člověkem. Teprve po založení chrámu se mohla duchovní síla, jejíž čas nadešel, materiálně rozvinout a stát se centrem říše. Za obdobně silné geomantické místo můžeme považovat kupříkladu Zvíkov, a zejména jeho hlízovitou věž – tzv. Markomanku. Však o ní ještě bude řeč.

Zároveň je však nutné zmínit, že špatně usměrněná nebo zbytečně uvolněná energie se může projevit prostřednictvím fenoménů, které lze vnímat jako negativní – lomozíci duchové (známý zvíkovský rarášek), zjevení, upíři, mûry (ať už tyto fenomény vnímáme klasicky, nebo jen v jejich energetické formě).

Určitým protipólem genia tempori je *genius loci* – duch místa. Na rozdíl od ducha času není tento fenomén časově omezen a jeho síla je konstantní (alespoň z pohledu člověka).

Pátrat po geomantickém významu krajiny může být skutečně vzrušující. Není to však jenom plané dobrodružství – na základě geomantických souvislostí můžeme odhalit vztahy, které znali a využívali naši předkové.

Odkazy na geomantickou praxi najdeme nejen ve sférách legend a pověstí, ale také ve starých letopisech a kronikách. Nádherný pří-

klad působení genia tempori, který se týká české historie, nalezneme ve *Zbraslavské kronice*. Týká se založení kláštera na Zbraslavi.

Roku 1291 navštívil krále Václava (v pořadí druhého) opat sedleckého kláštera Heidenreich, aby mu připomněl slib založit cisterciácký klášter. Král totiž ve víru světských povinností na svůj slib zapomněl...

Král tedy touže splnit slib odložil všechny záležitosti svého království a s upřímnou myslí prosil pána, aby mu ukázal vhodné místo. Konečně vzav s sebou opaty svrchu jmenované a bratra Konráda, převora sedleckého, a jiné spolehlivé muže, vstoupil na loď, aby vyhledal místo podle přání své mysli, a dostal se pomocí plavců po řece, zvané obecně Vltava, až do přístavu Ostrova, kde leží klášter černých mnichů (tj. benediktinů, pozn. aut.), aby si ne tak sám, jako druzí pečlivě prohlédli Ostrov. (Jde o ostrovský klášter, založený kolem roku 1000 poblíž nynější Davle na ostrově řeky Vltavy jižně od Prahy, pozn. aut.)

A tak když si prohlédli místo, vrátili se na loď a plavíce se po řece dostali se spolu na Zbraslav, kde kdysi postavil kál Otakar lovecký dvůr. Opat pak Dětrich, hned jak vyskočil z lodi a vstoupil do přístavu, jakoby naplněn prorockým duchem, silným hlasem zazpíval, přičemž ho ostatní poslouchali, onen výrok žalmisty, a pravil: „Toť bude obydlí mé až na věky, tuť přebývati budu, nebo jsem sobě to oblíbil.“ A jako by jasně řekl, není třeba, aby se nelíbilo někomu rozumnému toto místo, které stvořeno od Boha představuje při první pohledu neocenitelnou posvátnost.

Mniši se ještě po návratu s králem plavili na další lokalitu až k Radotínu. Po návratu do Prahy dostali tří denní lhůtu na rozmyšlenou,

aby se rozhodli, na kterém místě z těch, co navštívili, bude stát klášter. Když se konečně mniši rozhodli pro Zbraslav, šli vše oznámit králi na hrad.

Konečně, když opatové s proboštem vstupovali do katedrálního chrámu, náhodou zpěvák začínal po přečtení evangelia slavnostním hlasem zpívat ofertorium Confirma hoc Deus (Potvrď to Bože), tím je, třebaš nevěděl o jejich příchodu, v prorocké touze utvrdil v tom, co si usmyslili.

Král jejich volbu potvrdil a na Zbraslavi skutečně vyrostl klášter, který se stal centrem vzdělanosti českého království.

Na geomantický základ, dnes už zapomenutý, upomíná celá řada zvyklostí (dnes už zapomenutých). Ve Velké Británii platil v 19. století zákon, který přikazoval pohřbívát sebevrahy a jiná podivná individua na

Posvátné účtě se těšily prameny i vodní toky.

křížovatkách. Mnohdy jim bylo ještě navíc tělo probodeno dřevěným kulem. Měl snad tento geomantický akt připoutat nešťastníkovu duši zemskou energií k jednomu místu? Souvisí s tím snad nějak onen fakt, že Stokerův románový hrdina spal v rakvi naplněné zemí?

PRVNÍ GEOMANT

Těžko určit, kdo první pocítil sílu země a začal ji využívat. Zdá se, že by tato skutečnost mohla souviset s nejhlubšími kořeny lidského rodu. Relativně vzato, prvním geomantem se stal hominid, který se napřímil:

...již vzpřímený postoj naznačuje překročení údělu primátů. Pouze v bdělém stavu je možné udržet se vestoje. Právě díky vzpřímenému postoji se prostor organizuje do struktury pro prehomidy neuchopitelné: do čtyř horizontálních směrů, rozvrhnutých od centrální osy nahoře–dole. Jinými slovy, prostor je uspořádán kolem lidského těla, rozprostírá se dopředu, dozadu, vpravo, vlevo, nahoru, dolů.

Mircea Eliade

Ty, kdo mají rádi hrátky s posvátnou geometrií, jen chceme upozornit, že pomocí lidského těla Eliade popsal jeden z nejposvátnějších symbolů, které lidstvo zná – štít Davidův neboli hexagram.

Na základě této původní zkušenosti – cítit se vržen do centra prostoru, zdánlivě nekonečného, neznámého, hrozivého – jsou vypracovány

různé prostorové orientace; není totiž možné žít dlouho v závratí, vyvolané des-orientací. Tato zkušenost prostoru, který je orientován kolem jednoho „středu“, vysvětluje význam rozdělení a exemplární symboliku přidělování území sídlišť a obydlí i jejich kosmologickou symboliku.

Předchozí řádky by se bez uzardění daly nazvat jakýmsi filozofickým jádrem geomantie. Napřímený člověk, vržený takto do zcela nového světa, hledá střed, kterým prochází osa světa (aniž by si možná uvědomoval, že on sám je tou osou...), *axis mundi*, bod i páka, kterou hledal Pythagoras, aby pohnul zeměkouli. Eliade popisuje základní lidskou zkušenost, od níž se odvíjí vše ostatní. Na základě této myšlenky může být svět chápán čistě geomanticky. Tato myšlenka je nejstarším náboženstvím světa a všechna náboženství světa ji v sobě obsahují.

Eliadeho myšlenky doplňuje Nigel Pennick, který rozpoznává souvislost mezi postavením člověka v kosmu a čase a strukturou lidského těla:

Každé lidské vyjádření a výtvar s touto strukturou souvisí. Čtyřnásobné dělení světa a jeho další druhotné rozdělení na osm směrů známých jako hlavní a vedlejší světové strany je přímo odvozeno od stavby lidského těla a jeho vzájemné součinnosti s fyzickou strukturou a procesy planety, na níž se vyvíjíme a žijeme. Ve středu tohoto čtyřnásobného dělení je individuální osoba, zdroj, pramen a počátek, pupek, pozůstatek bodu, z něhož se každý z nás vyvinul jako embryo uvnitř těla své matky.

V geomantické terminologii jsou tyto zemské pupky nazývány řeckým slovem *omfalos*. *Falos* – pohlavní úd, zde nezaznívá náhodou; můžeme ho vztáhnout ke všem „vztyčeným“ objektům včetně menhirů. Právě omfaly označují ona místa – středy země, jimiž prochází kosmická osa, strom, žebřík spojující náš svět se světy vyššími i nižšími. Což jsou představy, které se nám transparentně zrcadlí kupříkladu v šamanismu, a jde tedy o metafory značného stáří.

Odkazy na tuto tradici najdeme po celém světě. Jedním z takových míst jsou i Delfy zasvěcené Apollonovi. Z hlediska toho, co už víme, nás nepřekvapuje, že právě zde docházelo u Apollonových kněží k extatickým stavům a následnému věštění.

GEOMANTICKÁ SYMBOLIKA

Kosmická osa bývala často znázorňována jako strom. Rostl, kde jinde, právě ve středu světa. Kořenil v pekle, vyrůstal ze země a koruna se dotýkala nebes. Tak nějak vypadal i Yggdrasil, posvátný strom starých Germánů, na němž se nechal ukřižovat Odin, aby pronikl do tajemství run.

Ony tři světy jsou dobře známy i šamanům. Střed světa je místo, kde člověk vchází do kontaktu s nadpřirozenými bytostmi.

Kosmickou osu v podobě žebříku spatřil i Jákob:

*Vyšed pak Jákob z Bersabé, šel do Cháran. I trefil na jedno místo, na kterémžto zůstal přes noc (nebo slunce již bylo zapadlo), a nabrať kame-
ní na místě tom, položil pod hlavu svou a spal na témž místě. I viděl*

ve snách, a aj žebřík stál na zemi, jakožto povrch dosahoval nebe; a aj, andělé Boží vystupovali a sestupovali po něm.

Genesis 28, 10–12

Vedle skal a pramenů se posvátné rituály odehrávaly i ve stínu mohutných stromů. Na obrázku je rušení posvátných hájů po příchodu křesťanství.